

Omgaan met stottermomenten:

- Praat niet te snel en las pauzes in.
- Gebruik korte zinnen en geen te moeilijke woorden.
- Wacht één seconde, voordat je reageert op wat het kind zegt.
- Ga zelf niet luider of breedsprakiger praten.
- Houd oogcontact, ook als het stotteren lang duurt.
- Geef het kind de tijd om uit te spreken.
- Maak de zin niet af of zeg het woord niet in zijn plaats als het vastzit.
- 'Schaduw' af en toe (samenvatten en herhalen wat een kind heeft gezegd).
- Vermijd om zoveel mogelijk vragen te stellen aan het kind.
- Vermijd het geven van adviezen die betrekking hebben op het spreekproces, zoals 'adem eens diep', 'praat wat trager' en 'denk eerst na voordat je gaat vertellen'.
- Vermijd directe correcties van taalfouten.

Reacties van andere kinderen opvangen:

- Grijp het onderwerp 'stotteren' meteen aan, als een kind uit de groep er iets over vraagt. Dit kan via een probleem-oplossend model.
Probeer in kindertaal te verwoorden dat het niet erg is als een kind stottert en dat het praten gewoon iets moeilijker gaat, maar dat iedereen gewoon kan blijven luisteren naar het kind. Het kind luistert tenslotte ook naar anderen.
- Werk rond thema's als mogelijkheden en beperkingen van kinderen en anderen.
- Besteed aandacht aan het leren opvangen van kritiek, aan het zich weerbaar opstellen en aan gevoelens en gedachten die gepaard gaan met plagen en pesten (in de vorm van een rollenspel).
- Laat duidelijk blijken dat jij als leerkracht het absoluut niet waardeert als er negatieve opmerkingen worden gemaakt naar het stotterende kind toe.

Het kind over stotteren aanspreken:

- Toon empathie.
- Voer een gesprekje met het kind en vertel het kind dat je het echt niet erg vindt dat het kind soms woorden herhaalt. Je bent er absoluut niet boos om en zal blijven luisteren.
- Ga dus uit van het idee: stotteren mag. Als het kind de indruk krijgt dat het stotteren fout is, zal het geforceerd proberen zo weinig mogelijk te praten.
- Zorg dat problemen bespreekbaar zijn in een klassensituatie, zodat kinderen beter hun emoties leren uiten.
- Help bij het verwoorden van gevoelens die gepaard gaan bij een stottermoment. Je kunt zeggen dat het even moeilijk ging, maar dat jij wel hebt begrepen wat het kind wilde vertellen.
- Gebruik nooit opmerkingen als 'dat was niet goed' of 'ik heb er niks van begrepen'.

Stressfactoren beïnvloeden:

- Betrek het kind geleidelijk aan bij aangename spreekactiviteiten, waar het kind vrijblijvend aan kan deelnemen.
- Begeleid de beurtwisseling tijdens een klassengesprek. Vertel dat iedereen een beurt krijgt, zodat het kind zich hierop kan voorbereiden.
- Laat gesprekjes gestructureerd verlopen en stimuleer hiermee de communicatieve vaardigheden, zoals het leren vragen stellen en beantwoorden, een luisterhouding aannemen en zichzelf duidelijk verwoorden.
- Als een kind voor de klas iets moet vertellen, bespreek dan samen met het kind op welke manier het kind dit het prettigst vindt om te doen.
- Laat het kind fluisteren bij éénminutentests, waarbij ze zoveel mogelijk woorden moeten lezen in een minuut. Dit gaat namelijk bijna altijd vloeiend.

Een positieve spraakattitude stimuleren:

- Beloon het kind de durf om te spreken.
- Vertel het kind ook eens dat je het fijn vindt, dat het kind je vertelde wat het wilde vertellen.
- Prijs vloeiendheid niet op een ongunstige manier, b.v. door te zeggen 'zie je nou wel dat het nu gaat'.
- Bevorder de sociale contacten tussen het stotterende kind en de groep.
- Zorg dat het kind geaccepteerd wordt in de groep.

Deze aanbevelingslijst is ontwikkeld door de vierdejaars pabo studenten aan de Hogeschool Leiden Aline Mariman en Susanne Lannoo. Aline en Suzanne hebben onderzoek gedaan naar stotteren bij jonge kinderen in het basisonderwijs.